

Motion till riksdagen 2022/23:2094

av **Katarina Luhr m.fl. (MP)**

Utgiftsområde 18 Samhällsplanering, bostadsförsörjning och byggande samt konsumentpolitik

Förslag till riksdagsbeslut

Riksdagen anvisar anslagen för 2023 inom utgiftsområde 18 Samhällsplanering, bostadsförsörjning och byggande samt konsumentpolitik enligt förslaget i tabellen i motionen.

Motivering

Tusental kronor

Ramanslag	Regeringens förslag	Avvikelse från regeringen
1:1 Bostadspolitisk utveckling	35 600	±0
1:2 Omstrukturering av kommunala bostadsföretag	12 500	±0
1:3 Stöd för att underlätta för enskilda att ordna bostad	43 000	±0
1:4 Boverket	288 029	25 000
1:5 Statens geotekniska institut	54 369	±0
1:6 Lantmäteriet	721 241	±0
1:7 Energieffektivisering av flerbostadshus	350 000	1 500 000

1:8	Investeringsstöd för anordnande av hyresbostäder och bostäder för studerande	4 320 000	580 000
2:1	Konsumentverket	171 338	50 000
2:2	Allmänna reklamationsnämnden	54 447	±0
2:3	Fastighetsmäklarinspektionen	31 951	±0
2:4	Åtgärder på konsumentområdet	13 559	±0
2:5	Bidrag till miljömärkning av produkter	3 124	1 250
99:1	Bostadsstiftelse	±0	100 000
99:2	Klimatanpassning av bebyggd miljö	±0	500 000
Summa		6 099 158	2 756 250

Bostad

Alla har rätt till en bostad, ett tryggt hem. Miljöpartiets bostadspolitik motverkar segregation, hemlöshet och minskar klimatutsläppen. Bostadsbristen är ett stort problem för både individer och för samhället i stort, och det befintliga bostadsutbudet behöver bättre motsvara befolkningens behov. Vi vill att det byggs bostäder som kan efterfrågas av fler, inte minst av unga, studenter, äldre och stora familjer. Den som har för låga inkomster för att efterfråga bostad på marknadens villkor ska få möjlighet till det genom bostadsbidragssystemet. Det befintliga beståndet av bostäder kan utnyttjas mycket mer effektivt genom att vi gör det lättare för människor att flytta.

Återinför investeringsstödet - bygg mer bostäder för fler människor

Vi vill att det byggs bostäder som kan efterfrågas av fler, inte minst av unga och studenter. Möjligheten att söka investeringsstöd för hyresbostäder och bostäder för studerande infördes 2016 och avvecklades efter riksdagens beslut om statens budget för 2022. Fram tills dess beviljades investeringsstöd till mer än 1 300 projekt, motsvarande sammanlagt närmare 58 800 bostäder, varav 88 procent avsåg hyresbostäder och resten bostäder för studerande.

I en tid då byggtakten kraftigt avstannar, behövs ett fortsatt statligt stöd för att bygga bostäder till fler med särskilt fokus på bra klimatsmarta hyresrätter med rimliga hyror.

Vi vill därför återinföra och utveckla investeringsstödet för hyresbostäder och bostäder för studerande med minimikrav utifrån byggnadernas livscykelperspektiv.

Vi vill införa ett startlån för unga, med Boverket som ansvarig myndighet och utreda möjligheterna för ett grönt bosparkonto. Vi vill också stimulera olika boendelösningar och hållbara renoveringar.

Ett tryggt hem

Hemlösheten i Sverige måste bort. Vi behöver sänka tröskeln till en god bostad så att fler utifrån egen förmåga klarar av att efterfråga det. Vi behöver också se till att där den enskilde inte har förutsättningarna behöver samhället finnas där. I båda fallen behövs ett nationellt ansvar, det räcker inte med att olika aktörer jobbar vidare på sitt håll.

Vi behöver se till att fler kommuner tar sitt bostadsförsörjningsansvar, att boendemodellen 'Bostad först' införs i fler av landets olika kommuner och se över möjligheterna att tillskapa en nationell bostadsstiftelse som stödjer finansieringen av en bostad för dem som inte har ett tryggt boende.

Vi behöver också tillförlitlig statistik som tydligt visar på hur situationen för hemlösa utvecklas över tid. Vi vill att bostadsbidragen blir ändamålsenliga och att de går att söka också som inneboende. Vi vill utreda systemet för boplikt för att unga människor ska kunna bo kvar på platser med hög turism där husen annars kan bli allt för dyra.

I flera fall har det blivit tydligt att Sveriges miljonprogramsområden både är särskilt energislukande och särskilt känsliga för extremväder som skyfall och värmeböljor. Möjligheten att klara av ett förändrat klimat ska inte vara beroende av postkod. Vi vill därför satsa för att göra miljonprogram till miljöprogram, där vi både satsar på energieffektivisering av befintliga byggnader och klimatanpassning för att klara extremväder.

Minska klimatpåverkan från byggsektorn

Byggsektorn står för en femtedel av utsläppen av växthusgaser inom Sverige. Vi vill göra det enklare att bygga med återbrukat material och vill se fler hus i trä. För att kraftigt minska klimatpåverkan och användningen av nya naturresurser från byggsektorn vill vi sätta bindande krav på minskade utsläpp från byggnadens hela livstid, det vill säga under byggtiden, användning och rivning. Klimatdeklarationer är bra men gränsvärden måste införas omgående och de måste utökas så att mer omfattas.

Vi vill stimulera såväl småskaligt som storskaligt återbruk i byggsektorn och därmed också minska resursslöseriet.

Energieffektivisering av flerbostadshus

För att skydda medborgarna mot höga elkostnader, samtidigt som vi sparar el och klimatutsläpp, är det avgörande med ett långsiktigt arbete för energieffektivisering inom bostadssektorn. Detta behöver prioriteras då ett långsiktigt arbete med att minska energianvändningen även ger ett mer långsiktigt skydd mot internationella elprisförändringar samtidigt som pengar och energi sparas kontinuerligt när åtgärden är genomförd. Vi vill därför återinföra och utöka energieffektiviseringsstödet för flerbostadshus samt för andra bostadstyper. Baserat på de kraftigt fluktuerande elpriserna med ovanligt höga elpriser och den nuvarande elsituationen i Europa ser vi behovet av en kraftfull insats här och nu och vill därför att staten ska betala 80 procent av kostnaden för de åtgärder som genomförs för att spara på energiförbrukningen. Sammantaget satsar Miljöpartiet 7,5 miljarder i hela budgeten på denna krisåtgärd. 1,5 miljarder av detta stöd ligger inom utgiftsområde 18, under anslag 1:7

Energieffektivisering av flerbostadshus. I praktiken innebär detta att vi återinför det statliga stödet för energieffektivisering av flerbostadshus, fast på en betydligt högre stödnivå, nämligen 80 procent av kostnaden. Övriga 6 miljarder som går till energieffektivisering ligger inom utgiftsområde 21 för Energi, under anslag 1:2 *Insatser för energieffektivisering.* Utifall att pengarna under anslag 1:7 *Energieffektivisering av flerbostadshus* tar slut kan medel flyttas över från anslag 1:2 *Insatser för energieffektivisering* (UO 21).

Klimatanpassning av bebyggd miljö

Klimatförändringarna medför att samhället måste anpassas till mer extrema väderhändelser än idag. Skyfall och värmeböljor kommer att bli vanligare i framtiden. Därför behöver befintlig bebyggd miljö klimatanpassas. Många olika åtgärder behövs, som förstärkt grönstruktur, hållbar dagvattenhantering, höjdsättning av mark och byggnader, skydd mot översvämningar med mera. Vi vill möjliggöra för olika aktörer, som kommuner, kommunala bostadsbolag, intresseföreningar och privata aktörer, att söka stöd för att klimatanpassa redan bebyggd miljö mot skyfall och värmeböljor för att skydda människors liv och hälsa, viktig infrastruktur, fastigheter och miljö. För att detta ska ske behöver Sveriges kommuner först kartlägga var klimatåtgärder ska prioriteras

genom lokala skyfallskarteringar och kartläggningar av värmeöar och därefter starta ett klimatanpassningsarbete. Vi föreslår därför att det inrättas ett nytt anslag på 500 miljoner kronor benämnt ”Klimatanpassning i befintlig bebyggelse”.

Bidrag för grönare och tryggare städer beviljades till 123 ansökningar under 2021, av Boverket. 239 miljoner betalades ut då. För att öka tryggheten i samhället behöver vi skapa trygga miljöer att vistas i. Grönområden har positiv effekt på såväl luftkvalitet som människors hälsa, men kan samtidigt upplevas som otrygga. Samtidigt är fler grönområden viktiga för klimatanpassning mot såväl skyfall som värmeböljor. Vi vill stödja skapandet av gröna och trygga samhällen, särskilt i politiskt eftersatta områden.

Vattenkraft

För att Sverige ska kunna uppnå EU:s direktiv för god vattenstatus så behöver arbetet med vattenåtgärder öka och skalas upp. Många åtgärder behöver genomföras varav miljöanpassningen av Sveriges befintliga vattenkraft är en viktig åtgärd. Det är därför av vikt att arbetet med Nationell plan för omprövning av vattenkraft som antogs av regeringen 2020 fortsätter. Planen är utformad för att ge en nationell helhetssyn i frågan om att verksamheterna ska förses med moderna miljövillkor på ett samordnat sätt med största möjliga nytta för vattenmiljön och för nationell effektiv tillgång till vattenkraftsel.

En grön konsumentpolitik

Flera konsumentmarknader är under snabb omvandling, vilket både ger nya möjligheter för konsumenterna och förändrar konsumenternas förutsättningar. Målet för konsumentpolitiken är en väl fungerande konsumentmarknad och en miljömässigt, socialt och ekonomiskt hållbar konsumtion.

När kostnaderna för boende och livsmedel ökar, ökar samtidigt risken för hög belåning och överskuldssättning. Skuldproblem har inte bara stora konsekvenser för den skuldsatte och dennes närstående utan även samhällsekonomiska konsekvenser. Vi vill att skyddet för enskilda individer på kreditmarknaden ska stärkas.

Allt mer komplexa marknader riskerar dessutom att ytterligare öka konsumenternas informationsunderläge, vilket inte minst kan skada mer utsatta grupper av konsumenter. När marknaden för konsumenter breddas och blir mer individuell och global genom ökade möjligheter att handla från alla delar av jorden blir valfriheten större men det kan samtidigt bli svårare att välja rätt. Här bör en mer hållbar konsumtion främjas där

miljömässigt bättre produkter och deras leveranser blir enklare att välja och planerat åldrande, där produkten är gjord för att bli oanvändbar i förtid, motverkas.

Genom att motverka osunda affärsmetoder och stärka konsumenterna med lagstadgade rättigheter och konsumentstöd kan konsumentpolitiken förbättras. För att garantera alla konsumenter tillgång till god konsumentvägledning behöver resurserna för konsumentvägledning öka. Vi föreslår därför att anslaget till Konsumentverket ökas med 50 miljoner kronor för att förstärka konsumentväglednings- och skuldrådgivningsarbetet i kommunerna.

Det ska vara enklare och mer lönsamt att reparera sina varor, därför vill vi återigen sänka momsens på vissa reparationer från 12 till 6 procent.

Katarina Luhr (MP)

Daniel Helldén (MP)

Elin Söderberg (MP)

Emma Nohrén (MP)

Marielle Lahti (MP)

Rebecka Le Moine (MP)